

**Parengta projektui „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra
“ (Nr. 09.2.2-ESFA-V-729-01-0001)**

Edukacinė prorama „TV užkulisiai“

Programa skirta: 5–12 klasių mokiniams

Vieta: Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos istorijos muziejus, Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, S. Konarskio g. 49, Vilnius

Edukacijos tikslas: atskleisti mokiniams TV laidų ir dokumentinių filmų kūrimo įdomybes.

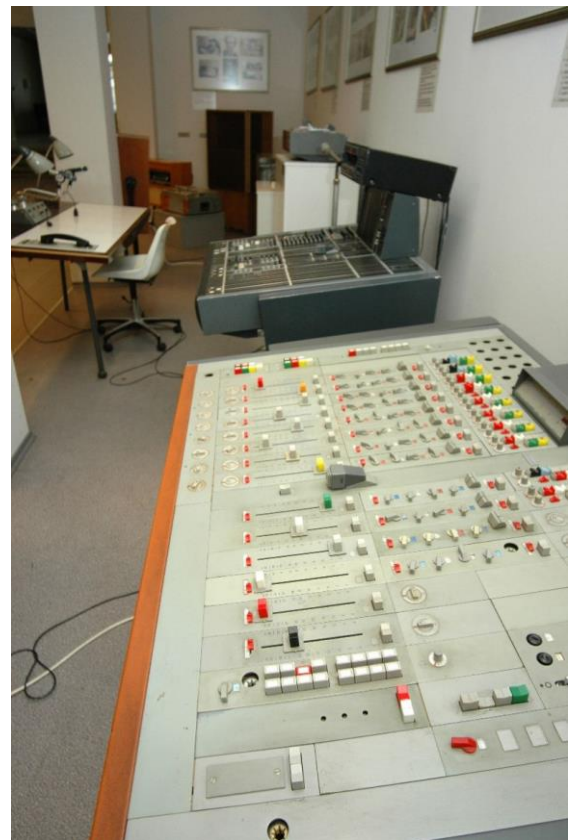
Edukacijos metu mokiniai susipažins su Lietuvos radijo ir televizijos istorija, aplankydami radijo bei televizijos studijas pamatys, kaip dirba Lietuvos nacionalinis transliuotojas. Mokiniam sudaroma galimybė pamatyti pirmąją televizijos studiją, kurioje prasidėjo jos istorija, o šiandien čia filmuojama populiariausia laida vaikams „Gustavo enciklopedija“, atskleidžiami televizijos darbo užkulisiai, pademonstruojami ekrane nematomi techniniai sprendimai, aprodamos naujos studijos. Praktinėje dalyje mokiniai kino studijoje gilinsis į dokumentikos kūrimo procesą ir vaizdo perteikimo įdomybes. Edukacinio užsiėmimo metu siekiama, kad mokiniai patirtų malonumą, pažinimo ir atradimo džiaugsmą, sudaromos sąlygos ir situacijos, leidžiančios išgyventi mokymosi ir veiklos sėkmę.

Muziejaus ekspozicija

LRT muziejus įkurtas 1997 m. balandžio 30 d. Muziejus atviras visiems lankytojams. Rengiamos šviečiamosios-pažintinės ir teminės ekskursijos. Muziejaus nuolatinė ekspozicija išdėstyta vienoje salėje, kurioje pristatoma radijo ir televizijos istorija bei tragiškieji Sausio 13-osios įvykiai.

Rinkinys

Muziejaus rinkinį sudaro rašytiniai, grafiniai, garso ir vaizdo dokumentai, leidiniai, periodika, muziejinę vertę turinti aparatūra bei įranga, jos detalės, radijo imtuvai, televizoriai ir kiti eksponatai, pasakojantys apie radijo ir televizijos raidą Lietuvoje, iškiliausius šioje srityje dirbusius žmones.

Apie Lrt

Televizija

1957 m. balandžio 30 d. 19.45. transliuota pirmoji televizijos programa. Buvo parodyta kino apybraiža „Tėviškėje“, vaidybinis filmas „Prologas“. Pirmosios laidos buvo matomos tik Vilniuje.

Lietuvoje tuo metu buvo apie 30 televizorių, o metų pabaigoje - jau 1,5 tūkstančio. 1958 m. pradeda veikti siųstuvai Kaune, Kėdainiuose, 1959 m. - Panevėžyje, Druskininkuose, 1960m. - retransliatoriai Kaune, Klaipėdoje, 1961 m. - Šiauliuose.

Pirmosios laidos rodomos iš mažytės 40 kv.m. studijos, 1961 m. įrengta antra studija, o 1971 m. - studija Kaune. 1958 m. parodyta pirmoji transliacija kilnojamąja stotimi (KTS) iš Valstybinės filharmonijos.

Pirmaisiais mėnesiais laidos transliuojamos 2-3 kartus per savaitę, o nuo 1961 m. rodomos kasdien.

Kūrybinės grupės buvo suformuotos 1957 m. pabaigoje: režisierius V. Gruodis, rež. asistentas A. Lauciūnas, garso rež. G. Varkavičiūtė ir V. Bičiūnas, išleidėja J. Adamkevičienė. Pirmieji diktoriai buvo G. Bigelytė ir J. Baranauskas. Televizijos operatoriais dirbo J. Šemetas, V. Starošas, A. Araminas. Studijų ir vinjetes paruošė dailininkas J. Vilitis.

1967 m. vaizdas pirmą kartą įrašomas į vaizdajuostę.

1975 m. pradeda veikti naujasis aparatinių ir studijų kompleksas, parodyta pirmoji spalvota Lietuvos televizijos programa.

1981 m. pradeda veikti naujoji Vilniaus radijo ir TV perdavimo stotis Karoliniškėse.

Informacinės laidos transliuojamos nuo 1957 m. „Panorama“ pavadinimą gavo 1970 m.

Kuriamos pažintinės laidos: sveikatos apsaugos, gamtosaugos, teisėsaugos klausimais. Rengiamos mokomosios laidos, daug dėmesio skiriama kultūrai, menui. Vaikams rodomi vaidybiniai ir animaciniai filmai.

Rengiami konkursai: „Mano pasaulis“, „Dainų dainelė“. Pirmasis televizijos spektaklis „O vis dėlto ji sukasi“ sukurtas 1957 m., režisierius V. Gruodis.

Pirmasis televizijos serialas „Petraičių šeima“ sukurtas 1965 m., režisierė G. Dauguvietytė. Pirmąjį daugiaserijinį filmą „Tadas Blinda“ žiūrovai pamatė 1972 m., režisierius B. Bratkauskas.

Lietuvos televizija nuo 1995 m. dalyvauja tarptautiniuose festivaliuose. Režisierių J. Lapinskaitės, N. Čereškevičienės, D. Kutavičienės filmai pelnė tarptautinius apdovanojimus. Didelio populiarumo sulaukė 1993 m. sukurtas serialas „Giminės“ (scen. autorius B. Bušma, režisierius S. Vosylius).

2002 m. režisierės J. Lapinskaitės filmas „Venecijaus gyvenimas ir Cezario mirtis“ tarptautiniame dokumentinių filmų festivalyje Permėje (Sibire) pilnametražių filmų kategorijoje laimėjo „Sidabrinį Nanuką“. Šis filmas Portugalijoje vykusiam tarptautiniame kino festivalyje „Avanca 2002“ televizijos filmų kategorijoje apdovanotas prizu.

Režisierės R. Ražinskaitės filmas „Kartu Europoje“ tarptautiniame festivalyje „Mano gimtasis kraštas“ Užgorode (Ukrainoje) apdovanotas „Auksine kauke“ už geriausią ir profesionaliausią kūrybinį darbą.

Radijas

Lietuvos radijo įkūrimo data – 1926 m. birželio 12 d., kai eteryje pasigirdo pirmieji lietuviški žodžiai: „Alio, alio. Radijo Kaunas-Lietuva“. Naują radijo stotį statė prancūzų bendrovė SFR. Stoties viršininku paskirtas karo inžinierius A. Jurskis.

1936 m. pastatyta Klaipėdos radijo stotis, kuri buvo įrengta Jakų dvare, o studija miesto centre - Pašto rūmuose. Stoties viršininku buvo paskirtas S. Blinstrubas. 1945 m. vokiečiai, traukdamiesi iš Klaipėdos, sunaikino stotį ir studijos įrenginius.

1938 m. surengtas konkursas statyti naują radijo stotį Kaune. Stotį įrengti pavesta anglų firmai „Standart“, antenos įrenginius pagaminti - prancūzų bendrovei „SFR“, elektrinę – šveicarų „Gebrueder Sulcer“. Stotis pastatyta 1939 m. Sitkūnuose, tačiau, prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, nebuvo įrengta.

Pirmoji radijo stotis Vilniuje pradėjo veikti 1927 m. Žvėryne, Vytauto gatvėje. 1930 m. Liepkalnyje pastatytas naujas stoties pastatas. Prieš karą pradėta statyti radijo stotis Viršuliškėse, ji įrengta karui pasibaigus.

1939 m. grąžinus Vilnių Lietuvai buvo perimtos radijo stotys. Vadovais paskirti S. Blinstrubas ir A. Gustaitis.

Pirmaisiais mėnesiais radijo programa trukdavo apie 30 min., o jau 1940 m. - apie 7-8 val. Buvo skaitomos trumpos žinios.

Pirmasis radijo diktorius - P. Babickas, pirmoji diktorė - I. Garmiūtė.

Lietuvos radijas daug dėmesio skyrė kultūrai. Koncertuodavo Radiofono orkestras, žymiausi dainininkai ir muzikantai, buvo transliuojamos operos, plokštelių muzika.

Radijo teatro pradžia - 1927 m. Pirmasis radijo spektaklis - Liudo Giros pjesė „Beauštanti aušrelė“, vaidino karių teatro trupė, režisierius V. Braziulevičius. Labai populiariūs vaidinimai: „Pupų dėdės pastogėje“, „Aukštaitis, Žemaitis ir Dzūkai“ ir kiti. Radijo teatre režisavo ir vaidino daugelis žinomų režisierių ir aktorių: B. Babkauskas, D. Banionis, B. Dauguvietis, S. Jukna, O. Juodytė, V. Jurkūnas, A. Kernagis, K. Kymantaitė, M. Mironaitė, J. Miltinis, L. Zelčius ir kiti.

Šiuo metu fonduose sukaupta apie 1000 radijo teatro įrašų. Pirmaisiais metais radijo teatro transliacijos vyko tiesiog iš studijos, nuo 1949 m. buvo pradėta įrašinėti į magnetofono juostą.

Nuo 1990 m. radijo programos transliuojamos visą parą.

Lrt ir sausio 13-oji

Šiame skyriuje pasakojama apie tragiškus įvykius Lietuvos radijuje ir televizijoje, tą naktį Sovietų sąjungos specialiosios pajėgos užėmė mūsų pastatus, nutraukus tiesioginę transliaciją, išvarė čia dirbusius žmones, tuo pačiu metu užgrobtas ir televizijos bokštas. Žuvo keturiolika žmonių. Istorinėje atmintyje užfiksuoti įvykiai demonstruojami per daiktus, nuotraukas, dokumentus. Lankytojai pamato ne tik ekspoziciją, bet ir istorines vietas: radijo studiją, iš kurios tą naktį sklido diktorių Bernadetos Lukošiuotės ir Algimanto Saduko balsai, televizijos studiją, kurioje iki paskutinės minutės dirbo žurnalistė Eglė Bučelytė, filmavo operatorius Petras Bieliauskas.

Kiekvienais metais LRT vyksta atvirų durų dienos, skirtos Laisvės gynėjų dienai. Rengiamos specialios parodos, galima pasiklausyti autentiško Sausio 13-osios nakties įrašo, demonstruojami filmai, kuriuose užfiksuoti dokumentiniai kadrai, kaip vyko pastato šturmas, rodomi paskutiniai kadrai prieš vaizdą dingstant ekranuose. Ekskursijas vesti kviečiami LRT darbuotojai, dirbę tą baisiąją naktį.

Namų darbai:

- Sukurkite trumpą „Dienos žinių“ laidą savo mokykloje. Parengite atskirus reportažus, pristatykite, kas įvyko Jūsų mokykloje šią savaitę, kas vyksta šiandien, kas dar Jūsų laukia TV arba radijo laidos formate.